

*

Kaarlo Nieminen käsitteli Viirittäjässä 1951 katsauksessaan »Ylioppilaskirjoitusten äidinkielen kokeen kielivirheistä» mm. vertailun partitiivia, joka »sopimattomasti käytettynä voi aiheuttaa epäselvyyttä» (s. 497). Hän mainitsee varoitavana esimerkkinä lauseen *Yleensä pidetään reaalkoetta vaikeampana matematiikkaa*. Kumpaa koetta kirjoittaja siis pitää vaikeampana? Käytettäessä *kuin*-konjunktioita tällaista epäselvyyttä ei synny. Myös Penttilä varoittaa Suomen kieliopissaan (s. 364) vertailun partitiivin käytössä kankeuden vaarasta.

Partitivus comparationis on tuttu useista taajaan esiintyvistä puheenparsista: *pekkää pahempi, merta edemmäs kalaan, tulla hullua hurskaammaksi*. Ilmeisesti nämä ovat pitäneet yllä vertailun partitiivin suosiota, ja lienee tätä ilmaisukeinoa mainostettu fennisminäkin. Sen käyttöalueen rajat tulisi kuitenkin pitää mielessä. Partitivus comparationis voi yleensä korvata vain sellaisen *kuin*-lauseen, johon sisältyy nomi-

natiivi. Virheellisiä ovat tämän mukaan virkkeet *Hänellä on ollut aikalaisiaan avarampi näkemys* (po. *H. o. o. avarampi näkemys kuin aikalaisillaan*) ja *Potilas on menettänyt suolaa suhteellisesti paljon vettä enemmän* (po. *P. o. m. suolaa suhteellisesti paljon enemmän kuin vettä*).

Toinen sekavuuden lähde ilmenee seuraavista esimerkeistä: *Vaaliliitoilla saavutettavat edut ovat haittoja selvästi suuremmat*, *IgM sitoo IgG:tä paremmin sellaista molekyyliä, jossa on monta samankaltaista antigeenistä kohtaa*. Lukija joutuu harhapolulle: lauseen alkupuolen perusteella muodostuu sisällöstä tietty käsitys, joka sitten komparatiivimuotoon ehdittäessä osoittautuu *kuin* virheelliseksi. On palattava alkuun. Kuormitetussa ja erikoistuneessa asiayhteydessä tällaisia rakenteita olisi syytä välttää. Usein on *kuin*-lauseke kiistattomasti selkeämpi *V. s. e. ovat selvästi suurempia kuin haitat*, *IgM sitoo paremmin kuin IgG sellaista molekyyliä* -- —.

Tilastotyylissä pyritään *kuin*-konjunktio joskus korvaamaan sanalla *verrattuna* seuraavaan tapaan: *Ergokryptiinin ja stilbestrolin teho oli plaseboon verrattuna merkittävästi parempi*. Essiivin viittaussuhteen mukaan tässä joutuu vertailun kohteeksi plasebo, vaikka kirjoittaja haluaisi vertailun kohdistuvan plasebon tehoon. Muutoinkin on *kuin*-lauseke tuntuvasti havainnollisempi: *E:n ja s:n teho oli merkittävästi parempi kuin plasebon* (tai: *E. ja s. olivat merkittävästi tehokkaampia kuin plasebo*). — *E. K.*